

Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Scientific Messenger of Lviv National University
of Veterinary Medicine and Biotechnologies

ISSN 2519–268X print
ISSN 2518–1327 online

doi: 10.32718/nvlvet9124
<http://nvlvet.com.ua/>

UDC 338.24

Fiscal levers in the system of crisis management

V. Skupeiko¹, O. Voznyuk²

¹Lviv University of Business and Law, Lviv, Ukraine

²DFS General Directorate in Lviv region, Lviv, Ukraine

Article info

Received 17.09.2018

Received in revised form

18.10.2018

Accepted 19.10.2018

Lviv University of
Business and Law,
Kulparkivska Str., 99, Lviv,
79021, Ukraine.
Tel.: +38-032-297-87-08
E-mail: business_law@ukr.net

DFS General Directorate in Lviv
region, Stryis'ka Str., 35, Lviv,
79003, Ukraine.

Skupeiko, V., & Voznyuk, O. (2018). Fiscal levers in the system of crisis management. Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies, 20(91), 116–118. doi: 10.32718/nvlvet9124

The negative impact of “shadow” wages on protection of the rights of employees is considered. If you do not take action today, after some time these people will receive a minimum pension. The indexes of unregistered labor in the Lviv region are given and, taking into account the norms of labor legislation, is indicated on the procedure for the recruitment of hired workers. In order to ensure the rights of employees, the Government provides for measures aimed at diminishing relations in the field of employment, namely the use of fiscal comprehensive measures-checks on the design of labor relations. The analysis of the results of the first inspections of the subjects of economic activity and their influence on the income tax on personal income and the single contribution to the budget was carried out.

Key words: “shadow” employment, wages, labor contract, violation of legislation, inspection, fines, shadowing, contract, pension, reform, business, risks.

Фіскальні важелі в системі антикризового управління

В.В. Скупейко¹, О.Б. Вознюк²

¹Львівський університет бізнесу і права, м. Львів, Україна

²Головне управління ДФС у Львівській області, м. Львів, Україна

Розглянуто негативний вплив “тіньової” заробітної плати у захисті прав найманих працівників. Якщо не вжити заходів сьогодні, через певний час ці люди отримають мінімальні пенсії. Наведено показники неоформленої праці по Львівській області та з врахуванням норм трудового законодавства вказано на порядок оформлення на роботу найманих працівників. З метою забезпечення прав працівників, Урядом передбачено заходи спрямовані на детінізацію відносин у сфері зайнятості населення, а саме вжиття фіскальних комплексних заходів-перевірок за оформленням трудових відносин. Проведено аналіз результатів перших перевірок суб’єктів господарської діяльності та їх вплив на надходження податку на доходи з фізичних осіб та єдиного внеску до бюджету.

Ключові слова: “тіньова” зайнятість, заробітна плата, трудовий договір, порушення законодавства, перевірки, штраф, детінізація, договір, пенсія, реформа, бізнес, ризики.

Боротьба з “тіньовою” зайнятістю та виплатою заробітної плати без оподаткування сьогодні серед пріоритетних напрямів роботи контролюючих органів. Адже від надходжень до бюджетів за рахунок оподаткування доходів, які отримують громадяни, залежить вчасне фінансування закладів освіти, охорони здоров’я, оборони, безпеки, культури, забезпечен-

ня надання грошової допомоги багатосімейним і малозабезпеченим громадянам та інших виплат соціального напрямку.

Крім того, “тіньова” зарплата має негативні наслідки для найманих працівників. Зокрема, це відсутність соціальних гарантій, передбачених для працівника, – права на відпустку (у тому числі на час

вагітності та пологів), страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, права на оплату листків непрацездатності. Також громадяни втрачають пенсійний стаж та можливість отримання допомоги у разі втрати роботи.

Наслідком “тіньової” зайнятості є також погіршення бізнес-середовища та інвестиційного клімату через формування недобросовісної конкуренції (за рахунок “тіньової” зарплати знижується собівартість продукції).

Водночас отримання нелегальних доходів призводить до соціального шахрайства – коли громадяни користуються послугами соціального забезпечення, наприклад, отримують субсидії, але не здійснюють жодних відрахувань до бюджету.

Найбільш ризиковими сферами діяльності щодо використання неоформленої зайнятості є:

- 1) будівництво;
- 2) охоронна діяльність;
- 3) сільське господарство;
- 4) лісове господарство;
- 5) рибне господарство;
- 6) громадське харчування;
- 7) сфера послуг, у т.ч. з перевезень вантажів та пасажирів.

За даними Держпраці, сьогодні кількість працюючого населення в Україні перевищує 16 млн людей. Кількість безробітних за методологією Міжнародної організації праці – близько 1,7 млн. На обліку в Державній службі зайнятості зареєстровані близько 300 тис. осіб.

Нині у Львівській області на обліку перебуває та здійснюють діяльність близько 82,0 тисяч фізичних осіб – суб’єктів господарської діяльності. З них, 64 тисячі працюють одноосібно і лише 18 тисяч мають офіційно оформлених найманих працівників. Тобто 22 відсотка підприємців працюють з дотриманням трудового законодавства в частині оформлення найманої робочої сили.

Аналогічна ситуація і щодо платників податків-юридичних осіб. Лише 21 тисяча, а це майже 50 відсотків від зареєстрованих платників, мають задекларовану зайнятість.

Кількість застрахованих осіб (громадяни, які працюють за трудовими або цивільно-правовими договорами) у Львівській області станом на 01.10.2018 року становить 543,5 тисяч осіб. Щомісячно ними до бюджету сплачується від 900,0 до 950,0 млн грн. За звітний рік ця сума буде становити 10,8 млрд гривень.

Якщо провести простий розрахунок, то в середньому із місячної заробітної плати до бюджету надходить 1655 гривень єдиного соціального внеску (900,0 млн грн. / 543,5 тисяч застрахованих осіб).

Довідково можна нагадати, що мінімальна пенсія починаючи з 1 червня 2018 року складає 1435 гривень, а з 1 грудня Уряд планує збільшити її розмір до 1497 гривень.

З метою захисту прав найманих працівників з огляду на дотримання умов праці та подальшого соціального захисту при досягненні пенсійного віку урядом ухвалено розпорядження КМУ № 649-р “Про

заходи, спрямовані на детінізацію відносин у сфері зайнятості населення”, яке передбачає проведення Державною службою України з питань праці, Державною фіскальною службою України, Пенсійним фондом України, Національною поліцією України, іншими центральними органами виконавчої влади спільно з органами місцевого самоврядування комплексних заходів спрямованих на детінізацію ринку праці та вдосконалення контролю за оформленням трудових відносин із найманими працівниками ([Rozporiadzenia KМУ Ukrainy vid 05.09.2018 №649-r](#)).

Відповідно до норм трудового законодавства, працівник не може бути допущений до роботи без укладання трудового договору та повідомлення органу фіскальної служби.

Суб’єкти господарювання які приймають на роботу найманих працівників зобов’язані:

- укласти в письмовій формі трудовий договір (п. 6 ч. 1 ст. 24 Кодексу законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII 2443-VIII із змінами та доповненнями) ([Kodeks zakoniv pro pratsiu Ukrainy vid 10.12.1971](#)). Форма трудового договору з фізичною особою затверджена наказом Міністерства праці та соціальної політики від 08 червня 2001 року № 260 “Про затвердження форми трудового договору між працівником і фізичною особою, яка використовує найману працю, та Порядку реєстрації трудового договору між працівником і фізичною особою, яка використовує найману працю” із змінами, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 27 червня 2001 року за № 554/5745 ([Nakaz Ministerstva pratsi ta sotsialnoi polityky vid 08 chervnya 2001 roku](#));

- оформити наказ про прийняття на роботу (заповнюється типовою формою № П-1 “Наказ (розпорядження) про прийняття на роботу”, затверджена наказом Державного комітету статистики України від 05 грудня 2008 року № 489 із змінами та доповненнями);

- повідомити орган ДФС про прийняття працівника на роботу (постанова КМУ від 17 червня 2015 року № 413 “Про порядок повідомлення Державній фіскальній службі та її територіальним органам про прийняття працівника на роботу”).

Після прийняття на роботу найманого працівника, роботодавці зобов’язані щомісяця подавати до фіскальних органів звітність з єдиного внеску не пізніше 20-го числа місяця, що настає за базовим звітним періодом. Якщо останній день здачі Звіту припадає на вихідний або святковий день, то строк здачі переноситься на перший після вихідного робочий день.

За результатами перевірок, проведених з 10.10.2018 по 19.10.2018 року контролюючими органами Львівської області, виявлено факти використання роботодавцями праці 19-ти неоформлених належним чином найманих працівників. Копії матеріалів таких перевірок скеровуються на адресу Головного управління Держпраці у Львівській області для відповідного реагування та прийняття рішення, згідно з вимогами чинного законодавства про працю.

Також, за цей період 1545 суб’єктів господарювання добровільно зареєстрували найману працю 3206 осіб (табл.1).

Таблиця 1

Добровільна легалізація зайнятості за період з 08.10.2018 – 25.10.2018

Періоди перевірок	Кількість ФОП, які задекларували зайнятість	Кількість зареєстрованих працівників	Розрахунок додаткових надходжень ЄСВ в місяць (млн. грн.)
08.10.2018–12.10.2018	531	1189	1,3
16.10.2018–19.10.2018	644	1285	1,4
22.10.2018–25.10.2018	370	732	0,85
Всього	1545	3206	3,55

Примітка: таблицю складено авторами за даними (Ofitsiyni sait HU DFS u Lvivskii oblasti)

Розрахунок додаткових надходжень за результатами добровільної реєстрації зайнятості:

3206×5000 грн. місячна заробітна плата = 16 030 000 гривень – фонд оплати праці.

$16\,030\,000 \times 41,5\%$ = 6 652 450 гривень – щомісячна сума ПДФО і військового збору, які додатково надійдуть в бюджет.

$16\,030\,000 \times 22\%$ = 3 526 660 гривень – щомісячна сума єдиного соціального внеску.

Річна сума ПДФО і військового збору:

$6\,652\,450 \times 12$ = 79 829 400 гривень.

Річна сума ЄСВ:

$3\,526\,660 \times 12$ = 42 319 920 гривень.

Неофіційно працевлаштована особа позбавлена законодавчого захисту та повністю залежить від роботодавця та його дій по відношенню до працівників. Офіційно ж оформлені трудові відносини надають можливість громадянам відстоювати свої права у судах у разі конфлікту з роботодавцем.

Виявлення порушників податкового законодавства в частині виплати зарплати – один з кроків захисту інтересів працівників та є джерелом наповнення бюджету.

За рішеннями уряду контролюючі органи вже до кінця року мають перейти на ризикоорієнтовану модель перевірки бізнесу, коли моніторингу підлягатимуть лише галузі або випадки, що вимагають посиленої уваги. Філософія нагляду має змінитися – в бік повної публічності і прогнозованості, за принципом так званих чек-лістів.

В свою чергу, як зазначив Прем'єр-Міністр, контролюючі органи мають працювати в інтересах

України і українців. За Урядом не буде ніяких затримок у запровадженні змін. До кінця року реформа перевірок має бути закінчена.

Бізнес має бути безпечним для громадян і відповідальним по відношенню до держави.

References

Kodeks zakoniv pro pratsiu Ukrainy vid 10.12.1971 № 322-VIII 2443-VIII [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (in Ukrainian).

Nakaz Ministerstva pratsi ta sotsialnoi polityky vid 08 chervnia 2001 roku № 260 “Pro zatverdzhennia Formy trudovoho dohovoru mizh pratsivnykom i fizychnoiu osoboio, yaka vykorystovuie naimanu pratsiu, ta Poriadku reiestratsii trudovoho dohovoru mizh pratsivnykom i fizychnoiu osoboio, yaka vykorystovuie naimanu pratsiu”, zareies-trovanoho u Ministerstvi yustytzii Ukrainy 27 chervnia 2001 roku za № 554/574 [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0554-01> (in Ukrainian).

Ofitsiyni sait HU DFS u Lvivskii oblasti [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://lv.sfs.gov.ua/dfs-u-regioni/golov-upr.> (in Ukrainian).

Rozporiadzhennia KMU Ukrainy vid 05.09.2018 №649-r “Pro zakhody, spriamovani na detinizatsiiu vidnosin u sferi zainiatosti naseleennia” [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zahodi-spryamovani-na-detinizaciyu-vidnosin-u-sferi-zajnyatosti-naseleennia> (in Ukrainian).